

ISSN: 0801-8367

**DREGGEKONKURRANSEN
MJØSA ØRRETFESTIVAL
1991**

av

Trond Taugbøl

**FYLKESMANNEN I OPPLAND
MILJØVERNAVDELINGEN**

RAPPORT 21, 1991

Referanse: **Taugbøl, T. 1991.** Dreggekonkurransen Mjøsa Ørretfestival 1991. Fylkesmannen i Oppland, miljøvernavdelingen. Rapport 21, 17 s.

FORORD

Mjøsa Ørretfestival ble arrangert for tredje gang i mai 1991. "Operasjon Mjøsørret" er, som i tidligere år, medarrangør og gir økonomisk støtte til Mjøsa Ørretfestival fordi denne dreggekonkurransen bidrar til noe av prosjektets målsetting, nemlig å stimulere interessen for fiske og friluftsliv. Det fokuseres på de positive sider ved Mjøsa, noe som kan bidra til et sterkere engasjement for å ta vare på innsjøen. En årlig konkurranse av dette format gir også viktige data med hensyn til overvåking av mjøsørreten.

Mjøsa Ørretfestival hadde ikke vært mulig å gjennomføre uten den store innsatsen fra de lokale fiskerforeningene og det gode samarbeidet dem imellom. En stor takk til disse. En spesielt stor takk til Gjøvik Fiskerforening som tok på seg jobben som hovedarrangør dette året.

Rapporten er skrevet av prosjektlederen for "Operasjon Mjøsørret", Trond Taugbøl, som fra 1.november 1991 er ansatt hos Østlandsforskning.

Lillehammer november 1991

Torstein Wangensteen
Fylkesmiljøvernsjef

INNHold	Side
1. SAMMENDRAG	4
2. INNLEDNING	5
3. PRAKTISK GJENNOMFØRING	5
4. RESULTATER OG KOMMENTARER	6
4.1. Deltagerne	6
4.2. Fangstrapport - tilbakelevering og utfylling	6
4.3. Fangstinnsats	7
4.4. Ørretmaterialet	9
4.4.1. Lengde og vekt	9
4.4.2. Kondisjon	9
4.4.3. Merket fisk	13
5. SLUTTORD	13
6. TIDLIGERE RAPPORTER	14
Vedlegg 1: Praktiske opplysninger	15
Vedlegg 2: Regnskap	16
Vedlegg 3: Resultatliste	17

1. SAMMENDRAG

Dreggekonkurransen Mjøsa Ørretfestival ble arrangert for tredje gang den 24.-25. mai 1991. Det ble startet fra 10 forskjellige steder rundt Mjøsa og hovedarrangementet med premieutdeling var denne gang lagt til Gjøvik.

Bakgrunnen for festivalen er et ønske om å fokusere på de positive sider ved Mjøsa og stimulere interessen for fiske og friluftsliv. Videre vil data fra konkurransen være et ledd i overvåkingen av ørretbestanden.

Totalt i 1991 deltok 286 dreggefiskere, herav 5.6% juniorer (under 19 år) og 1.4% kvinner. Det var 225 stk. (78.7%) som leverte inn fangstrappert med opplysninger om lengde, vekt, merket/umerket ørret og anvendt fisketid. I gjennomsnitt fisket hver deltager i 7.8 timer og total fisketid for alle deltagerne var 2234 timer. Det var i år 26.2% av deltagerne som fikk fisk, og samlet ble det fanget 117 ørreter. Tilsvarende tall for 1989 og 1990: 34.5 og 10.4%; 154 og 42 ørreter. Midlere lengde, vekt og kondisjonsfaktor i 1991 var henholdsvis 51.4 cm, 1.6 kg og 0.98. Andelen merket fisk (utsatt Hunderørret) i totalfangsten var 30.1%.

2. INNLEDNING

Mjøsa Ørretfestival ble arrangert for tredje gang den 24.-25. mai 1991. Arrangører var, som i tidligere år, lokale fiskerforeninger og "Operasjon Mjøsørret" som er et samarbeidsprosjekt mellom Direktoratet for naturforvaltning og fylkesmennenes miljøvern-avdelinger i Hedmark og Oppland.

En del av målsettingen til "Operasjon Mjøsørret" er å stimulere interessen og legge forholdene til rette for fiske og friluftsliv samt skape holdninger og engasjement lokalt som gir vilje til å ta vare på Mjøsa. Mjøsa Ørretfestival er et viktig arrangement i denne sammenheng, nettopp ved at det her fokuseres på de positive sider ved Mjøsa. I tillegg vil en årlig dreggekonkurranse med relativt stor deltagelse kunne gi viktige data med hensyn til overvåking av ørretbestanden.

Hvert år er resultater fra konkurransen og data om fangst-innsatsen og selve ørretmaterialet blitt presentert i en egen rapport. Den praktiske gjennomføringen av konkurransen er også beskrevet i detalj (se tidligere rapporter; Taugbøl & Nashoug 1989, Taugbøl 1990). Nedenfor følger en beskrivelse av og data fra Mjøsa Ørretfestival 1991.

3. PRAKTISK GJENNOMFØRING

De samme sju fiskerforeningene som i 1990, var med i 1991 og arrangerte sammen med "Operasjon Mjøsørret". Foreningene er: Hamar Fiskerforening, Hamar & Omegn Sportsfiskere, Brumunddal & Omegn Sportsfiskerforening, Gjøvik Fiskerforening, Moelv & Omegn Jeger og Fiskerforening, Biri Jeger og Fiskerforening og Lillehammer Sportsfiskerforening.

Start/innkomst foregikk på 10 forskjellige steder rundt Mjøsa; Lillehammer (Vingnes), Biri, Gjøvik (Dalsjordet, Gjøvik brygge, Rambekkvika, Englandsodden), Moelv, Brumunddal og Hamar (Jessnes og Hamar brygge). Hovedstartsted med kontrollveiing og premieutdeling var i år lagt til Gjøvik (tidligere har det vært Hamar og Lillehammer).

Den praktiske gjennomføringen var i hovedtrekk som ifjor med hensyn til informasjon, annonsering, påmelding og fangstrapportering (for mer detaljer, se Taugbøl 1990). De praktiske opplysningene på baksiden av fangstrapportskjemaet inneholdt, som noe nytt i år, også en advarsel om ikke å spre fiskesykdommer (vedlegg 1).

Registrering av fangst skjedde også i hovedsak som ifjor. En liten forandring var at maksimalt de 5 beste fangstene fra hvert startsted ble fraktet til hovedstartstedet for kontrollveiing/utstilling. For alle fangstene ble det ført et resultatkort (på dette var det også avmerket med

et rødt kryss om fangsten var sendt med til hovedstartstedet. Den ansvarlige for resultatene fikk alle resultatkortene i hende på hovedstartstedet, før premieutdelingen, og kunne raskt sortere fram en ferdig resultatliste. På kortene kunne en også raskt se (det røde krysset) om fangsten var tilstede og kunne vises fram, evt. kontrollveies.

Premiering skjedde etter de samme retningslinjer og i de samme klasser som ifjor. Deltagermedaljen, som ble utdelt til alle som leverte inn fangstrapport, var også av samme type som ifjor (jakke/lue-merke av en mjøsørret).

Det var som vanlig en rekke firmaer som bidro med gavepremier. En stor takk til dem alle. Ingen nevnt, ingen glemt!

Regnskap for festivalen med kommentarer er gitt i vedlegg 2.

4. RESULTATER OG KOMMENTARER

4.1. Deltagerne

Totalt deltok 286 fiskere, og flest (89 stk.) startet fra Gjøvik-området som i år var hovedstartsted (se Tab. 2). Det var 16 stk. (5.6%) juniorer (dvs. under 19 år) og 4 stk. (1.4%) kvinner. Junior- og kvinneandelen har holdt seg på et stabilt, lavt nivå i alle tre årene (Tab. 1).

Tabell 1. Andel (%) juniorer og kvinner blant deltagerne i Mjøsa Ørretfestival 1989-1991.

År	Juniorer	Kvinner
1989	5.1	2.7
1990	7.5	2.7
1991	5.6	1.4

Resultatlisten over de tyve beste i klasse 1 samt de andre klassevinnerne er gitt i vedlegg 3.

4.2. Fangstrapport - tilbakelevering og utfylling

Totalt leverte 225 (78.7%) av de 286 startende inn fangstrapport. Innleveringsprosenten har vært stabil stabil mellom 70 og 80% (71.3 i 1990, 79.4 i 1989) (Tab. 2). Et viktig poeng med fangstrapportene er at alle, også de som ikke får fisk, anfører fisketid slik at vi får et mål for total fangstinnsettsats. Forholdet mellom fangstinnsettsats og fangst kan si noe om ørretbestandens størrelse. Av de innleverte rapportene hadde 94.2% med

opplysning om fangstinnsats, og dette er det beste resultatet vi har hatt.

Tabell 2. Antall deltagere på de ulike startsteder og antall fangstskjema innlevert og utfylt med fangstinnsats.

Startsted	Antall deltagere	Antall skjema innlevert, (%)	Herav utfylt fangstinnsats, (%)
Lillehammer	84	65 (77.4)	62 (95.4)
Gjøvik/Biri	89	65 (73.0)	62 (95.4)
Moelv	27	27 (100)	26 (96.3)
Brumunddal	43	32 (74.4)	29 (90.1)
Hamar	43	36 (83.7)	33 (91.7)
Totalt	286	225 (78.7)	212 (94.2)
Totalt - 1990	335	239 (71.3)	215 (90.0)
- 1989	296	235 (79.4)	204 (86.8)

4.3. Fangstinnsats

I gjennomsnitt fisket hver person i 7.8 timer. Fangstinnsatsen varierte mellom startstedene; de som startet fra Brumunddal fisket minst (6.7 timer), mens de fra Hamar fisket mest (9.2 timer). Slik var det også ifjor. Samlet fangstinnsats for alle fiskerne var 2.234 timer (Tab. 3).

Andelen som fikk fisk varierte fra 11.6% (Brumunddal) til 44.4% (Moelv). Hvert år har andelen som fikk fisk vært høyest blant de som startet fra Moelv. Totalt sett var andelen som fikk fisk 26.2%. Tilsammen ble det fanget 117 ørreter. Med en total fangstinnsats på 2.234 timer betyr det at i gjennomsnitt måtte en fiske i ca. 19 timer for å få en ørret (Tab. 3). Dette er et tall i samme størrelsesorden som i 1989 (16 timer) og bekrefter teorien om at fjorårets tall (58 timer pr. ørret) skyldtes dårlig fiskevær (sterk nordavind) (jfr. rapporten fra ifjor).

Tabell 3. Oversikt over andel som fikk fisk, fiskefangst, fangsttinnsets og gjennomsnittlig fisketid pr. ørret. Til sammenligning er tatt med total-tallene fra 1989 og 1990.

Startsted	Antall deltagere	Antall og andel (%) som fikk ørret	Antall ørret fanget	Fangsttinnsets pr. fisker (timer)	Total fangsttinnsets (timer)	Fisketid pr. ørret (timer)
Lillehammer	84	25 (29.8)	40	8.1	680	17
Gjøvik/Biri	89	20 (22.5)	30	7.4	659	22
Moelv	27	12 (44.4)	24	7.8	211	9
Brunndal	43	5 (11.6)	6	6.7	288	48
Hamar	43	13 (30.2)	17	9.2	396	23
Totalt	286	75 (26.2)	117	7.8	2234	19
Totalt - 1990	335	35 (10.4)	42	7.3	2436	58
- 1989	296	102 (34.5)	154	8.5	2522	16

4.4. Ørretmaterialet

4.4.1. Lengde og vekt

Totalt ble det fanget 117 ørreter med en middellengde på 51.4 cm og middelvekt på 1.6 kg (Tab. 4). Lengdene varierte fra 40 - 98 cm og vektene fra 0.50 - 6.75 kg (Fig. 1 og 2). (Minstemålet på ørret i Mjøsa er 40 cm, og mindre ørret blir ikke registrert i konkurransen). Andelen av ørret under 50 cm og 1.5 kg var henholdsvis 52.8 og 70.1%. I de tre årene festivalen har blitt arrangert har middelvekt og -lengde variert mellom 1.3 og 1.7 kg og 49.5 og 52.7 cm, dvs. på noenlunde samme nivå alle tre årene.

Mellom de ulike startstedene varierte middelvekten i 1991 fra 0.9 til 2.3 kg og middellengden fra 44.8 til 57 cm. Lengde- og vektfordelingene på de ulike startsteder er gitt i Figur 3 og 4.

Tabell 4. Antall ørret fanget og midlere lengde, vekt og kondisjonsfaktor på de ulike startstedene.

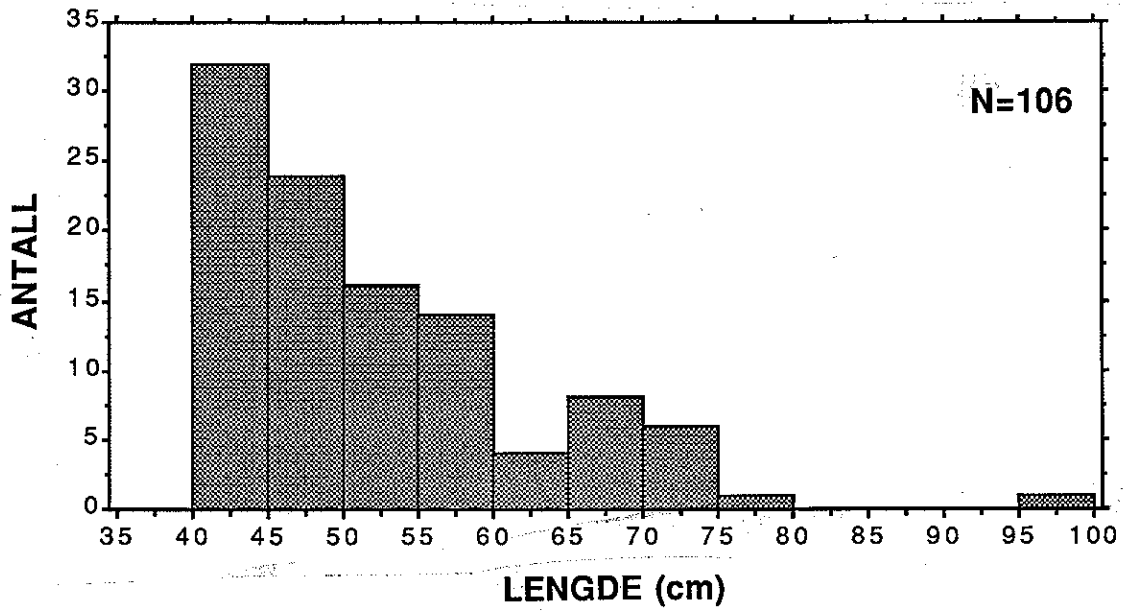
Startsted	Antall ørret fanget	Middel-lengde, (cm)	Middel-vekt, (kg)	Kondisjonsfaktor a)
Lillehammer	40	55.6	2.1	1.04
Gjøvik/Biri	30	44.8	0.9	0.92
Moelv	24	*52.8	1.5	0.98
Brumunddal	6	57.0	2.3	1.08
Hamar	17	50.2	1.3	0.90
Totalt	117	51.4	1.6	0.98
Totalt - 1990	42	52.7	1.7	1.04
- 1989	154	49.5	1.3	1.03

a) Fultons index

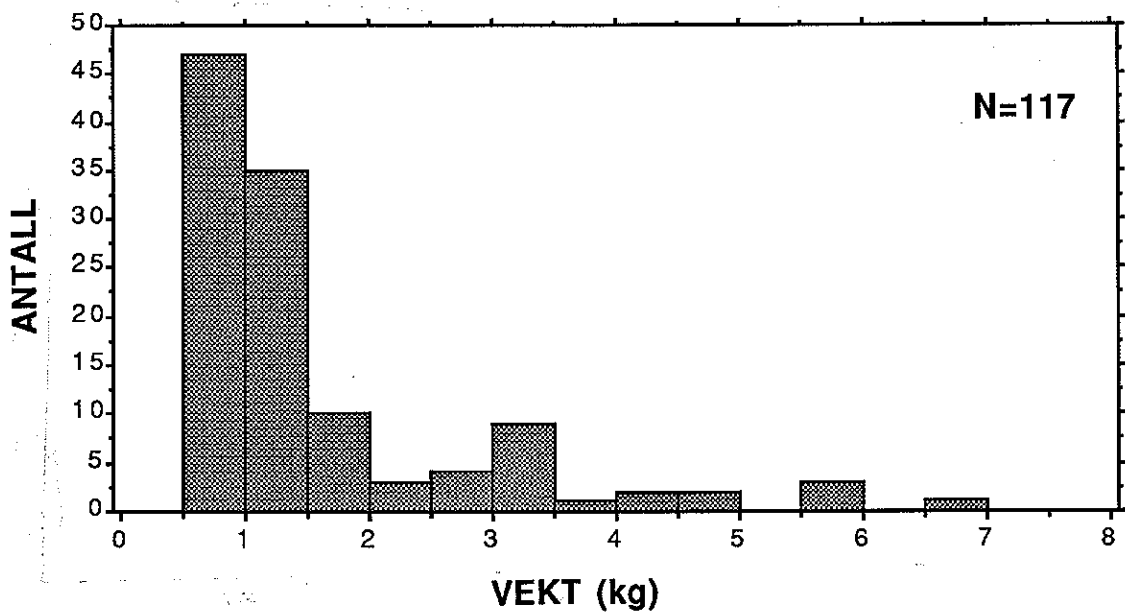
*) Kun 13 av de 24 ble lengdemålt

4.4.2. Kondisjon

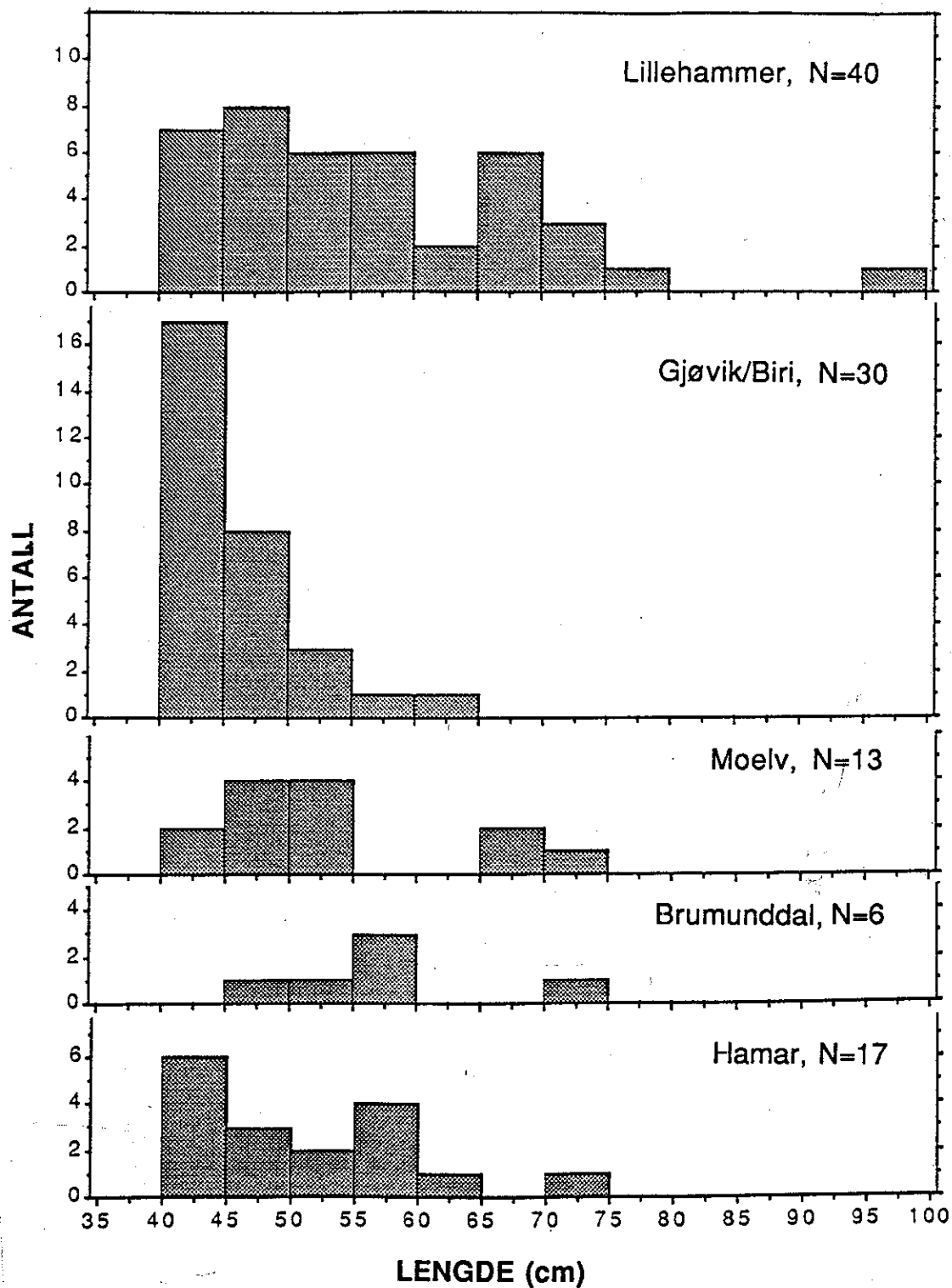
Den gjennomsnittlige kondisjonsfaktoren for hele ørretmaterialet var 0.98, dvs. noe lavere enn i tidligere år (Tab. 4), med en variasjon i totalmaterialet fra 0.60-1.66 (dvs. fra den helt utarmede vinterstøing til den utpreget smellfeite). Mellom de ulike startsteder varierte den midlere kondisjonsfaktoren fra 0.90-1.08 (Tab. 4). Kondisjonsfaktoren sier noe om forholdet mellom lengde og vekt. Erfaringene fra disse tre årene, hvor den gjennomsnittlige k-faktoren ligger på ca. 1, viser at det i liten grad fanges utarmede vinterstøinger.

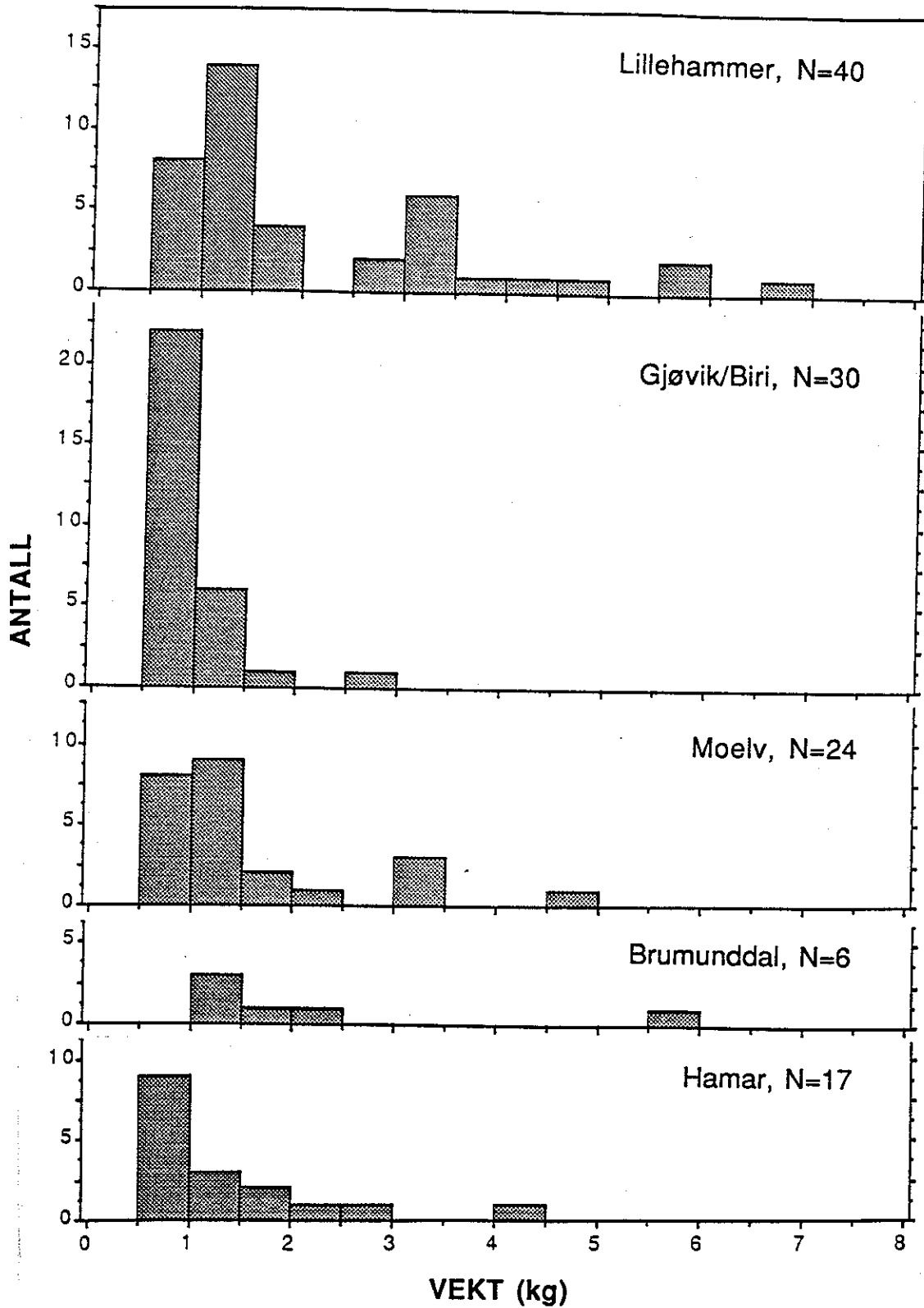
Figur 1. Lengdefordeling av all ørreten fanget under Mjøsa Ørretfestival 1991.

Figur 2. Vektfordeling av all ørreten fanget under Mjøsa Ørretfestival 1991.

Figur 3. Lengdefordeling av ørreten fanget på de ulike startsteder under Mjøsa Ørretfestival 1991 (For Moelv ble kun 13 av de 24 ørretene som ble fanget der, lengdemålt).

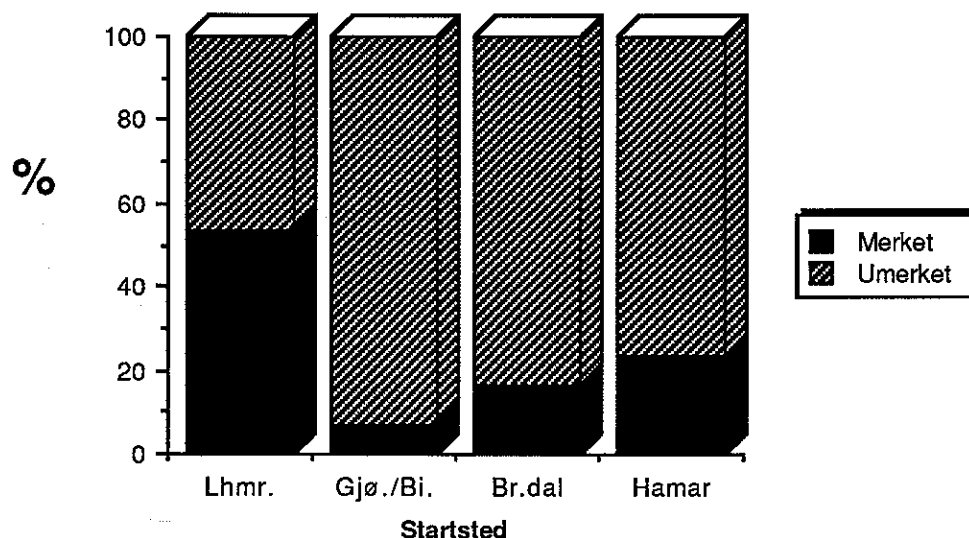

Figur 4. Vektfordeling av ørreten fanget på de ulike startsteder under Mjøsa Ørretfestival 1991.

4.4.3. Merket fisk

Andelen merket fisk (finneklippet og/eller Carlin-merket) utgjorde 30.1% av totalmaterialet (28 av 93 (ørretene fra Moelv er utelatt fordi det her ikke ble sjekket for merking)). Merket fisk stammer fra anlegget til A/L Opplandskraft ved Hunderfossen og er satt ut som toåringer, hovedsakelig i Lågen, men også i de nordre deler av Mjøsa (nord for Biri). Andelen merket varierte mye mellom startstedene; fra 53.8% ved Lillehammer til 6.7% ved Gjøvik (Figur 5).

Andelen merket fisk var høy i år sammenlignet med ifjor (14.3%), men på samme nivå som i 1989 (33.1%).

Figur 5. Andel merket ørret (fettfinneklippet og/eller Carlinmerket) i fangsten på de ulike startstedene. Moelv er ikke med fordi det her ikke ble sjekket for merking.

5. SLUTTORD

Mjøsa Ørretfestival ble arrangert for tredje gang i 1991 og er på god vei til å bli en innarbeidet tradisjon. Det vil være opp til arrangørforeningene om festivalen skal fortsette og hvilken form den skal ha. En kan tenke seg en rekke andre aktiviteter knyttet opp til selve arrangementet og premieutdelingen, f.eks. opplegg som fokuserer/stimulerer til fiske, friluftsliv og kultiveringsarbeid, informasjon om fisker-

foreningene og Mjøsa, m.m. Et mer målrettet opplegg mot publikum vil imidlertid kreve en annen tid for premieutdeling (senere på dagen), og det vil også føre til et betydelig merarbeid. Det er viktig at arrangørene foran hver ny festival diskuterer grundig igjennom og blir enige om hvordan de vil ha arrangementet.

Fra forvaltningens side er det sterkt ønskelig at Mjøsa Ørretfestival fortsetter, både fordi den stimulerer til fiske og friluftsliv og fordi fangstrapportene som leveres gir verdifull informasjon om ørretbestanden og dreggefisket. Dataene blir spesielt verdifulle og gode dersom de spenner over en tidsperiode på flere år.

6. Tidligere rapporter

- Taugbøl, T. & Nashoug, O. 1989. Mjøsa Ørretfestival. Opplegg og erfaringer. Fylkesmannen i Oppland, miljøvernavdelingen. Rapport 19, 23 s.
- Taugbøl, T. 1990. Dreggekonkurransen Mjøsa Ørretfestival 1990. Fylkesmannen i Oppland, miljøvernavdelingen. Rapport 11, 21 s.

Vedlegg 1

MJØSA ØRRETFESTIVAL 1991

Fiskeregler:

Fiskereglene for Mjøsa må følges. Det er tillatt med opptil 4 sluker pr. båt. Hvert sluk kan ha opptil 4 kroksett (treblekroker). Slukoter/utrigger/planer boards er ikke tillatt. Ørretens minstemål er 40 cm.

Fartsbegrensning:

Nærmere land enn 100 m er tillatt hastighet max. 5 knop.

Innkomst/registrering av fangst:

Fangstene må være innveid innen kl. 07.00 lørdag morgen. Innkomst og innveing må skje på samme sted som båten dro ut fra (med unntak av de som starter fra Fagervik. De har innveing på Hamar brygge).

Fangstrapporten (andre siden av dette arket) fylles ut ved innveing. De som ikke har fått fisk fører kun på hvor mange timer de har fisket. Alle må levere fangstrapporten for å få deltagerpremien.

Fangstene som er med og kjemper om premiering, fraktes til Gjøvik Brygge av arrangørene. Her blir det kontrollveing og premiering. Disse fiskene blir omhyggelig merket, og det blir sørget for at eleren får fisken tilbake i god kvalitet.

Premiering:

Det konkurreres i følgende klasser:

1. Største fangst i kg og antall
(poengberegning: 1 poeng pr. kg og 1 poeng pr. fisk)
2. Årets dreggemester (største ørret)
3. Beste junior (etter poeng)
4. Beste kvinnelige deltaker (etter poeng)

I klasse 1 deles ut premier til nr. 1-25. I klassene 2, 3 og 4 deles ut kun vinnerpremie. Kontrollveing og premiering vil foregå på Gjøvik Brygge fra ca. kl. 09.00 lørdag morgen. Vi oppfordrer alle deltagerne til å møte opp her til en spennende premieutdeling.

Deltagerpremie:

Alle som deltar i konkurransen får deltagerpremie. Denne blir utdelt på de respektive startsteder, ved innlevering av fangstrapport.

NB! Også du som ikke får fisk må levere fangstrapport, utfyllt med hvor mange timer du har fisket. Opplysningene fra fangstrapportene brukes i overvåking av ørretbestanden.

NB! Ikke spre fiskesykdommer

Ullke sykdommer og parasitter er en trussel mot våre fiskebestander. I forskriftene som er fastsatt av Landbruksdepartementet for å hindre spredning heter det: "**Båter, fiskeredskap og annet utstyr som er brukt i ett vassdrag skal være helt tørre før de brukes i annet vassdrag. Vannbeholdere skal ikke tømmes direkte i annet vassdrag**". Som fisker må du være ditt ansvar bevisst og sørge for at denne regelen blir overholdt!

Enda en dreggenatt

Natt til søndag den 26. mai arrangerer Hamar & Omegn Sportsfiskere sin egen konkurranse "Mjøsdraggen". De mest lidenskapelige og utholdende er hjertelig velkomne til å delta her. Start fra Hamar brygge kl. 20.00 lørdag den 25. mai med påmelding fra kl. 18.00.

Vis forsiktighet! Arrangørene har intet ansvar for eventuelle ulykker under arrangementet.

SKITT FISKE!

Vedlegg 2

REGNSKAP FOR MJØSA ØRRETFESTIVAL 1991

Inntekter

Startkontingent		
269 á kr. 100,-	26.900,00	
16 á kr. 50,-	800,00	
Salg av ABU Garcia luer	90,00	
Tilskudd fra "Operasjon Mjøsørret"	4.566,40	
Renter (fra 1990/1991)	698,02	
Totalt	33.054,42	33.054,42

Utgifter

Møteservering	500,00	
Annonser	4441,19	
Trykking av plakater, infobrosjyre, resultatkort og fangstskjema	2746,40	
Deltagermerker (mjøsørret)	5224,20	
Premier (krystallvaser)	6681,60	
Diverse (gravering, skrivematr. strips, girogebyr)	602,30	
Totalt	20.195,69	20.195,69

Overskudd **12.858,73**

Kommentarer:

• Utgiftene er på sammen nivå i år som ifjor (20.195,69 i år mot 20.426,32 ifjor).
Inntektene er derimot ca. kr. 10.000,- mindre (33.054,42 i år mot 43.656,00 ifjor).
Årsaken til det er 50 færre deltagere, mindre inntekter fra luesalg og at vi ifjor fikk
2.500,- i tilskudd fra Mustad. Overskuddet blir dermed kr. 12.858,73 i år mot kr.
23.229,68 ifjor.

• Overskuddet skal brukes til fremme av mjøsørreten og fordeles til
arrangørforeningen etter samme fordelingsnøkkel som ifjor (50% av overskuddet
deles likt; resten fordeles i forhold til antall startende på hvert sted)

Vedlegg 3

RESULTATER FRA MJØSA ØRRETFESTIVAL 1991

Klasse 1: Størst fangst i kg og antall:

<i>Plass og navn</i>	<i>Startsted</i>	<i>Antall ørret</i>	<i>Total vekt</i>	<i>Poeng</i>
1. Audun Hegdem	Lillehammer	3	11,10	14,10
2. Jan Johansen	Lillehammer	5	7,70	12,70
3. Erik Østerhagen	Moelv	5	7,35	12,35
4. Arne Larsen	Lillehammer	2	7,95	9,95
5. Odd Brenna	Brumunddal	2	7,70	9,70
6. Arne Strandbakke	Moelv	3	6,10	9,10
7. Jonny Enger	Hamar	2	5,00	7,00
8. Magnar Vangen	Lillehammer	3	3,90	6,90
9. Jan Larsen	Gjøvik	3	3,70	6,70
10. Nils Lunde	Lillehammer	2	4,60	6,60
11. Werner Andersen	Lillehammer	1	5,50	6,50
12. Helge Trannum	Moelv	3	3,30	6,30
13. Annar Fløtlien	Moelv	2	4,10	6,10
14. Jan Rustad	Moelv	3	3,00	6,00
15. Knut Dalseth	Lillehammer	3	2,75	5,75
16. Stein Ole Haugen	Lillehammer	1	4,65	5,65
16. Erik Haugen	Moelv	1	4,65	5,65
18. Børge Finstad	Hamar	2	3,30	5,30
19. Jan Amundsen	Lillehammer	2	3,20	5,20
20. Arild Karlsen	Lillehammer	2	2,85	4,85

Klasse 2: Størst fisk og tittelen: Årets dreggemester

Arne Larsen, startsted: Lillehammer, ørretvekt: 6,75 kg

Klasse 3, Beste junior:

Lars Edvard Fodnes, startsted: Brumunddal, 3,10 poeng

Klasse 4, Beste kvinnelige deltaker:

Merete Granli, startsted: Brumunddal, 2,20 poeng

Med disse resultatene for 1991 har det blitt en ytterligere spredning av klassevinnerne på de ulike startstedene:

Totalvinnere: Gjøvik, Hamar og Lillehammer

Dreggemestere: Lillehammer og Moelv

Juniorvinnere: Hamar, Gjøvik og Brumunddal

Beste kvinne: Brumunddal